

Жүргізілген кеңестер туралы
Есеп

Тақырыбы «Күнбағыс өндірісін арттырудың тиімді агротехнологиялық шешімдері»

«Жер ресурстарын тиімді пайдалану, оның ішінде топырақ құнарлылығын сақтау және арттыру тәсілдері, ауыспалы егістерді сақтау» бағыты бойынша

Өткізу күні:
«16» қазан 2025 жыл

Кеңес беру өткізілген орны:
Абай облысы, Үржар ауданы, Алтыншоқы ауылы, Тұран көшесі 10,
«Нұр» ШҚ

Эксперт: Абай А. К.
(қолы)

«Ө.О. Оспанов атындағы Қазақ
Топырақтану және агрохимия
ғылыми-зерттеу институты» ЖШС
Басқарма Төрайымы Р.Х. Рамазанова
қолы, М.О.

1) кеңес беруді қажет ететін мәселе немесе мәселелер шеңбері;

Күнбағыс игеруде топырақтың тұздануы және суармалы егіншілік жүйесінің бұзылуы; Қуаңшылық және ылғал тапшылығы; Күннің қызуы мен ыстық желдер; Органикалық тыңайтқыштардың жетіспеушілігі.

2) қызметті жақсарту жөніндегі кеңейтілген дәлелдер мен ұсыныстарды қамтуы тиіс қойылған мәселені немесе мәселелер шеңберін шешу жөніндегі сарапшының ұсыныстары;

Күнбағыс өндірісінде негізгі мәселелердің бірі – топырақтың тұздануы мен суару жүйесінің бұзылуы. Бұл жағдайды жақсарту үшін тұзды шаймалау, дренаждық жүйелерді қалпына келтіру және суармалы жерлерде тамшылатып суару технологиясын енгізу ұсынылады.

Қуаңшылық пен ылғал тапшылығына қарсы тиімді агротехникалық шаралар – ылғал сақтау жырту, мульчирование және құрғақшылыққа төзімді гибридтерді пайдалану.

Күннің қатты қызуы мен ыстық желдер кезінде желден қорғау жолақтарын отырғызу және топырақ бетінің температурасын төмендететін жабындық материалдарды қолдану тиімді.

Органикалық тыңайтқыштардың жетіспеушілігін азайту үшін көң, компост және жасыл тыңайтқыштарды енгізу қажет. Бұл шаралар нәтижесінде өнімділік 15–20%-ға артып, шығындар 10%-ға дейін азаяды, топырақтың құнарлылығы мен ылғал сақтау қабілеті жақсарады.

Күнбағыс өндірісін тұрақтандыру үшін агроэкологиялық мониторингті күшейту және топырақ сапасын жыл сайын талдау маңызды. Сонымен қатар, фермерлерге заманауи су үнемдеу технологияларын оқыту, агрохимиялық картограммалар жасау және минералды тыңайтқыштарды ғылыми негізде қолдану ұсынылады. Бұл кешенді шаралар топырақтың деградациясын баяулатып, су ресурстарын тиімді пайдалануға мүмкіндік береді. Нәтижесінде күнбағыс өнімділігі 20–25%-ға дейін ұлғайып, майдың шығымы мен сапасы жақсарады, шаруашылықтардың экономикалық тұрақтылығы артады.

3) өндіріс көлемін ұлғайту/өнімділікті арттыру/шығындарды азайту және т.б. сандық көрсеткіштерді көрсете отырып, агроөнеркәсіптік кешен субъектісінің ұсыныстарды қолдану нәтижелері бойынша күтілетін нәтиже;

Ұсынылған шараларды іске асыру нәтижесінде күнбағыс өндірісінің тиімділігі едәуір артады. Тамшылатып суару мен дренаж жүйелерін қалпына келтіру есебінен су үнемдеу 25–30%-ға жетеді, бұл су тапшылығы бар аймақтарда тұрақты өнім алуға мүмкіндік береді.

Тұзданған топырақтарды жақсарту және органикалық тыңайтқыштарды енгізу нәтижесінде топырақтың құнарлылығы 15–20%-ға артады, құрылымы мен ылғал сақтау қабілеті жақсарады. Бұл өз кезегінде өсімдіктердің қоректік элементтерді сіңіруін жақсартып, тамыр жүйесінің дамуын жеделдетеді. Нәтижесінде күнбағыстың майлылығы 2–3%-ға өсіп, жалпы өнім сапасы мен нарықтық бағасы жоғарылайды.

Құрғақшылыққа төзімді гибридтер мен ылғал сақтау технологияларын қолдану өнімділікті 20–25%-ға дейін арттыруға мүмкіндік береді. Сонымен

қатар, агрохимиялық картограммалар негізінде тыңайтқыштарды дәл қолдану минералдық шығындарды 10–15%-ға қысқартады.

Желден қорғау жолақтары мен мульчирование әдістері арқылы өсімдіктердің стресс факторларына төзімділігі күшейеді. Сонымен қатар, бұл шаралар топырақ эрозиясын 40%-ға дейін төмендетіп, ылғалдың булануын азайтады. Өсімдіктердің өсу кезеңі тұрақтанып, өнімнің пісу уақыты 5–7 күнге қысқарады, жалпы өнім сапасы артады

Нәтижесінде жалпы өндіріс көлемі 1,2–1,3 есеге ұлғайып, шаруашылықтардың экономикалық табыстылығы мен экологиялық тұрақтылығы қамтамасыз етіледі

4. Сарапшының қатысуымен консультациядан алынған сапалы фотосуреттер

